

elev vil også omfatte forbruget af deletimer og holdtimer. Dette forbrug har hidtil været bundet til bestemte fag og klassetrin, og forbrugets størrelse har — navnlig for deletimernes vedkommende — i høj grad været afhængig af det faktiske elevtal i klasserne. Der er således på dette område intet principielt nyt i at sætte forbruget i forhold til elevtallet.

Det har naturligvis været overvejet i forbindelse med lovforslagets udarbejdelse at blive stående ved en hel eller delvis direkte styring af elevtallet i klasserne og/eller klassernes timetal. Denne form for styring af timeforbruget indebærer imidlertid forskellige ulemper, af hvilke den væsentligste er, at styringen kun er effektiv, når den sættes ind både over for elevtal og timetal. Den nuværende maksimering af elevernes ugentlige timetal på de forskellige klassetrin (gældende lovs § 16, stk. 1) er således helt utilstrækkelig som styringsinstrument, fordi der ikke samtidig har kunnet fastsættes generelle bestemmelser om et mindste elevtal i klasserne. Men en sådan direkte minimering af elevtallet er, hvis den skal være effektiv, kun mulig på bekostning af en række andre hensyn. For de små skolars vedkommende behøver dette ingen nærmere forklaring. Og hvad de større skoler angår, må man gøre sig klart, at et mindstelevtalskrav kun kan gælde ved indskrivningen til skolerne og ved dannelsen af parallelklasser på en skoles yngste klassetrin. For de øvrige klassetrin kan minimum ikke sættes højere end til halvdelen af maksimum, hvis man vil undgå opbrydning af eksisterende klasser (eller eventuelt skoleskift) som følge af til- og fraflytning af elever. En klasse på 1 over maksimum må således kunne deles lige i to klasser, ligesom to klasser på minimum, henholdsvis 1 under minimum, må kunne sammenlægges til én klasse.

Konsekvenserne af den nuværende ordning med relativt snævre timetalsrammer og relativt liberale klassedannelser har været, at det gennemsnitlige forbrug af lærerskematimer *pr. elev* har varieret stærkt fra skole til skole og — omend i mindre grad — fra kommune til kommune. Denne ulige fordeling af lærerkraft-ressourcerne har kun i nogen grad kunnet afbødes ved indsats af overskydende lærertimer (dele-

timer) i klasser med 18 eller flere elever. For skoler med færre end 18 elever i klasserne har uligheden kun kunnet opfattes som udtryk for en mindre rationel udnyttelse af ressourcerne, som måtte imødegås ved strukturelle omlægninger. Det er klart, at når 3 skoler med hver 16 elever i klasserne forbruger 50 pct. flere skematimer, end hvis det samme elevtal var fordelt i klasser med 24 elever, så er den driftsøkonomiske tilskyndelse til at foretage en sammenlægning overordentlig stærk.

Lovforslagets § 14, stk. 1, åbner mulighed for at svække denne tilskyndelse derved, at de mindre klassers timeforbrug *nedsættes* med indtil (ca.) 13 pct. i forhold til lovens nuværende mindstetimetotal eller med ca. 18,5 pct. i forhold til det nuværende normaltimetotal. En sådan nedsættelsesmulighed kan selvfølgelig diskuteres ud fra pædagogiske synspunkter, men det kan ikke bestrides, at en undervisning, der søges tilrettelagt under hensyn til de enkelte elevers *individuelle* forudsætninger, generelt er mindre tidkrævende med 15-16 elever i klassen end med 21-22 elever, selv om „tidsbesparelsen“ naturligvis ikke fuldt ud modsvarer differencen i elevtal (på 27-28 pct.).

Og det kan heller ikke benægtes, at en *mulighed* for at reducere de mindre skolars lærertimeforbrug må være en afgørende forudsætning for, at disse skoler kan bevares med de fordele, dette i øvrigt måtte indebære.

Den ved lovforslagets § 15, stk. 2, forudsatte centrale tildeling af lærerskematimer *pr. elev* tænkes praktiseret på den måde, at hver kommune på basis af de generelt fastsatte elev/timetalskvotienter disponerer over det *samlede* antal ugentlige lærerskematimer, som svarer til antallet af elever på hvert klassetrin i kommunen. Allerede af tekniske grunde må det dog accepteres, at det samlede faktiske forbrug kan afvige *nogle få procent* fra den nøjagtige tildeling i opad- eller nedadgående retning.

Inden for den således tildelte samlede „ramme“ vil der være mulighed for lokalt

- 1) at fastlægge et andet forhold mellem elevtimer og „overskydende“ lærerskematimer end forudsat i de vejledende timeplaner,